

DIRECȚIA GENERALĂ POLITICI INTERNE
DEPARTAMENTUL TEMATIC B: POLITICI STRUCTURALE ȘI DE
COEZIUNE

CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE

FORMAREA CADRELOR DIDACTICE:
SITUAȚIA ȘI PERSPECTIVELE FORMĂRII
CADRELOR DIDACTICE DIN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR ÎN EUROPA

STUDIU

Rezumat

Prezentul studiu oferă Comisiei pentru cultură și educație a Parlamentului European informații privind calitatea cadrelor didactice din învățământul primar în Europa. Studiul evaluează situația formării profesionale inițiale a cadrelor didactice, sprijinul acordat la începutul carierei și dezvoltarea profesională continuă în Europa din perspectiva cadrelor didactice și a formatorilor acestora. Se prezintă un raport privind măsura în care aceste subsisteme din procesul continuu al formării cadrelor didactice le permit acestora să răspundă provocărilor din clasă, din școală și de la nivel de sistem. Raportul face un bilanț al reformelor întreprinse în sector în urma unor recomandări anterioare. Studiul se încheie cu recomandări de politică privind modalitățile de ameliorare a calității procesului de predare prin intermediul formării cadrelor didactice.

Acest document a fost solicitat de Comisia pentru cultură și educație a Parlamentului European.

AUTORI

Panteia: Johan Bokdam, Inge van den Ende
Ockham IPS: Simon Broek

ADMINISTRATOR RESPONSABIL

Ana Maria Nogueira
Departamentul tematic B: Politici structurale și de coeziune
Parlamentul European
B-1047 Bruxelles
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ASISTENȚĂ EDITORIALĂ

Lyna Pärt

VERSIUNI LINGVISTICE

Original: EN
Traduceri: DE, FR

DESPRE EDITOR

Pentru a contacta departamentul tematic sau pentru a vă abona la buletinul său informativ, vă rugăm să scrieți la:
poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuscris finalizat în luna iulie 2014
© Uniunea Europeană, 2014

Acest document este disponibil pe internet la adresa:
<http://www.europarl.europa.eu/committees/ro/studies.html>

CLAUZĂ DE RESPONSABILITATE

Opiniile exprimate în prezentul document reprezintă responsabilitatea unică a autorilor și nu neapărat poziția oficială a Parlamentului European.

Reproducerea și traducerea documentului pentru scopuri necomerciale sunt autorizate, cu condiția ca sursa să fie menționată și editorul să fie anunțat în prealabil și să primească o copie a materialului.

SINTEZĂ

Obiectivul studiului

Cadrelor didactice sunt cel mai important factor intrașcolar care influențează calitatea actului de învățare al elevilor. În acest studiu, tema calității cadrelor didactice este abordată din perspective multiple, formarea și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice fiind percepute ca esențiale pentru procesul de învățare și nivelul de educație ale elevilor.

Cadrelor didactice se confruntă cu o mare varietate de provocări legate de actul de predare și de eficacitatea acestuia, precum și cu exigențe crescânde din partea societății privind eficacitatea în educație. Acestea impun schimbări sistemice la nivelul profesiei de cadru didactic, dar și un accent sporit pe educația și formarea cadrelor didactice.

Principalele aspecte vizate de prezentul studiu sunt (1) măsura în care sistemele europene de formare a cadrelor didactice răspund nevoilor actuale și (2) modul în care formarea inițială și formarea continuă a cadrelor didactice le permit acestora să facă față provocărilor prezente și viitoare.

Prezentul studiu analizează modul în care strategiile naționale menite să amelioreze calitatea cadrelor didactice se raportează la diferite etape din carierele acestora și la procesul continuu de formare a cadrelor didactice. Se poate considera că formarea cadrelor didactice se compune din trei etape: formarea profesională inițială a cadrelor didactice (FPI), sprijinul acordat la începutul carierei („Early Career Support”, ECS) și dezvoltarea profesională continuă (DPC).

Prezentul studiu are la bază o trecere în revistă a literaturii de specialitate și a documentelor de politică existente, interviuri cu părțile interesate relevante de la nivelul UE și analize aprofundate pentru fiecare țară bazate pe interviuri cu cadre didactice, formatori de cadre didactice, manageri de programe FPI, elevi și factori de decizie din șapte state membre (Austria, Finlanda, Franța, Irlanda, Italia, Lituania și Țările de Jos).

Concluzii

Concluziile sunt grupate în trei categorii. Prima categorie cuprinde concluziile referitoare la evoluțiile de la nivelul UE:

- La nivel european, formarea cadrelor didactice constituie o prioritate, fiind elaborate numeroase studii și manuale utile. Totuși, sunt dificil de identificat efecte practice directe.
- Reformele de la nivel național sunt, în general, aliniate la recomandările din documentele UE. Formarea cadrelor didactice este o preocupare prioritară în multe țări, iar reformele se axează, în general, pe provocările întâlnite.

A doua categorie include concluziile referitoare la provocări și reforme:

- Provocările de la nivelul clasei se află în atenția tuturor structurilor (FPI, ECS și DPC). Cu toate acestea, reformele politicilor se concentrează în principal pe FPI și, într-o măsură mai limitată, pe ECS și DPC.
- Provocările de la nivelul instituției de învățământ sunt rareori vizate de politicile de formare a cadrelor didactice. Ele pot fi tratate mai eficient prin alte reforme ale politicilor privind condițiile de muncă și organizarea școlară (resurse).

- Provocările de la nivelul sistemului fac obiectul reformelor FPI, însă se raportează și la alte domenii de politică (condițiile de muncă, cadrele financiare, percepțiile privind profesia de cadru didactic).

A treia categorie grupează concluziile referitoare la structurile de formare profesională a cadrelor didactice și strategiile de reformă:

- Reformele se concentrează în principal pe FPI. În general, atunci când se consideră că FPI este pusă în practică, alte părți ale procesului continuu de formare beneficiază de o atenție sporită în cadrul politicilor. Formarea cadrelor didactice este rareori percepută ca un proces continuu alcătuit din FPI, ECS și DPC. În consecință, există un deficit de coordonare între structuri (nu sunt definite aspectele de care se ocupă fiecare structură în parte).
- Există diferențe considerabile între programele FPI din țările studiate, în funcție de concepțiile naționale privind atributele unui bun cadru didactic. În aceste condiții, orice reformă a FPI generează importante dezbateri politice și societale.
- Sprijinul acordat la începutul carierei a dobândit un rol proeminent pe agenda politică. Totuși, în numeroase țări, abordările sunt încă insuficient dezvoltate.
- Dezvoltarea profesională continuă este asigurată în majoritatea țărilor. Cu toate acestea, se remarcă absența generală a stimulentei pentru participarea la DPC (în corelație cu progresul în carieră) dublată de bariere în calea participării care țin de înclinațiile individuale.

Recomandări

Pot fi formulate o serie de recomandări pentru a se asigura punerea în practică structurilor de formare care să sprijine cadrele didactice în confruntarea cu provocările întâmpinate.

Recomandarea nr. 1 (către părțile interesate de la nivel european, național și local, instituții de învățământ și cadre didactice): **Formarea cadrelor didactice trebuie tratată ca un proces continuu care implică FPI, ECS și DPC pentru a răspunde provocărilor practicii didactice.** În acest sens, se recomandă:

- Structurarea ofertei ECS și DPC pe parcursuri de învățare, care să valorifice etapele anterioare ale procesului de formare.
- Asigurarea transparenței ECS și DPC pentru a corela mai bine serviciile oferite.
- Asigurarea transparenței privind așteptările angajatorilor referitoare la dezvoltarea continuă a cadrelor didactice.

Recomandarea nr. 2 (către părțile interesate de la nivel național, instituții de învățământ și cadre didactice): **Elaborarea și punerea în aplicare a reformelor trebuie să țină seama de rezultatele obținute la nivel european în domeniul formării cadrelor didactice.** Se recomandă:

- Valorificarea literaturii relevante din domeniu a UE pentru a se introduce teme specifice pe agenda de la nivel național (ECA și DPC).
- Utilizarea documentației relevante pentru a se dezvolta structuri ECS și DPC la nivel național, local și școlar.

Recomandarea nr. 3 (către părțile interesate de la nivel național și local/școlar): **Reformele în domeniul formării cadrelor didactice trebuie să fie aliniate reformelor vizând organizarea școlară și condițiile de muncă. Totodată, resursele financiare trebuie să fie suficiente pentru implementarea reformelor.** În acest sens, se recomandă:

- Sprijinirea procesului de învățare al cadrelor didactice prin asigurarea de opțiuni de formare atractive.
- Crearea de stimulente pentru învățare prin consolidarea managementului resurselor umane în școli și prin corelarea dezvoltării continue și a carierelor cadrelor didactice.
- Adaptarea condițiilor de muncă, a organizării și a culturii școlare în scopul creării de parcursuri de carieră diferențiate, stimularea învățării intrașcolare bazate pe colaborare și acordarea de mai mult timp cadrelor didactice pentru sarcini legate de dezvoltarea școlară.

Asigurarea resurselor financiare suficiente pentru punerea în aplicare a reformelor în scopul îndeplinirii obiectivelor politice.